

Nu sker der noget ude i Åmosen

NATUR: De indledende øvelser med at få genetableret en højmose er gået i gang. Onsdag blev der boret for at blive klogere på jordlagene.

Af Lene Berthelsen

LÅRUP: Det er mere end tre år siden, at EU og Miljøministeriet bevilgede et stort millionbeløb til to moseprojekter i Danmark. Det ene på Lolland - og det andet i den del af Åmosen, der ligger i Sorø Kommune. Åmoseprojektet fik godt 21 mio. kr.

I de forgangne år er tiden gået med en masse papirarbejde samt aftale-indgåelse med de berørte lodsejere, men onsdag gik det første fysiske arbejde i gang i Sandlyng Mose ved Bodal Gods lige nord for Lårup.

Sand, tørv og gytje

En lille maskine på larvefødder listede sig frem i den regnvåde og smattede jord og borede små og dybe huller med jævne mellemrum.

Boreprøverne skal vise, hvordan jordlagene er sat sammen. Hvor dybt er sandlaget, tørvelaget - hvor meget gytje (dynd) er der, og hvor langt skal man ned for at finde fast grund?

Det veksler lidt, alt efter hvor boret bliver stukket ned, viste allerede de første borer, men en nærmere analyse vil blive foretaget af de mange boreprøver, der blev samlet ind i plastikposer.

169 hektar i to moser

Resultatet skal bidrage til vise, hvordan vandet bedst



Kristian Benjaminsen (tv.), DMR Geoteknik, og Slawek Reichel, Christian Schmidt Geo- og Miljøboringer, stod for borearbejdet i Sandlyng Mose.

Foto: Per Christensen

bliver holdt tilbage i området - så højmosen kan blive genetableret uden at områdets naboer går en for fugtig tid i møde.

I alt kommer moseprojektet til at berøre 169 hektar jord. Dels 95 hektar i Sandlyng Mose og de resterende i Verup Mose. Bodal Gods ejer størsteparten af jorden, mens Den Suhrske Stiftelse ejer resten.

I begge moseområder har der været naturlige højmoser engang, men tidligere ti-

ders tørvegravning fik ødelagt dem. Især i Verup Mose, hvor tørvegravningen var mest intens.

Højmosens rolle

Vandspejlet skal hæves begge steder, men et område i Sandlyng Mose har de bedste forudsætninger for at blive til en højmose igen om mange år.

Men hvorfor er det så vigtigt at få genskabt den højmose?

- Der er meget få højmoser

i Nordeuropa. De er med til at løfte biodiversiteten. Der er planter, insekter og dyr, der kun kan leve i det meget sure miljø i en højmose, siger projektleder Line Magnussen, Sorø Kommune, og tilføjer:

- Der er en anden væsentlig faktor. Højmosen er god for klimaet. Den binder CO₂. Og derudover får vi så også en ekstra naturoplevelse for alle.

Naturen tager sig sin tid

Det egentlige gravearbejde samt nedlægning af membraner vil ske til sommer.

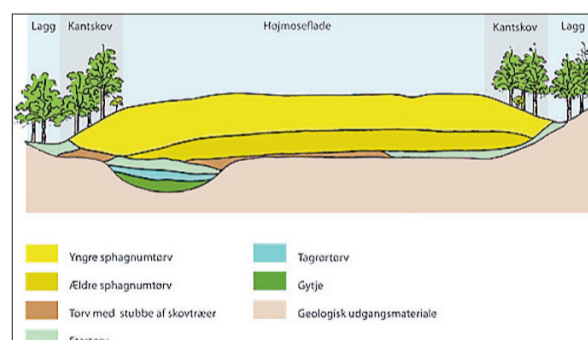
Arbejdet vil tage et par måneder, regner Line Magnussen med, og allerede om et par år vil man kunne se ændringerne i området i form af det hævede vandspejl.

Men den helt genskabte højmose er naturen længe om at arbejde sig hen til:

- Det bliver nok ikke i vores levealder, siger Line Magnussen.



Et borehul. Det bedste er at finde et tykt lag gytje i jordlagene. For gytjen er god til at holde på vandet. Foto: Per Christensen



Sådan er en højmose opbygget.

Illustration: Lifeeast.dk

Fakta om højmoser

LÅRUP: En højmose er historisk opstået ved tilgroning af stillestående vand fra enten en smeltvandsø (dødishul) eller en afsnøret fjordarm.

Højmosen opstår, når rørsump gror til med tørvemosser (sphagnum-mosser), som har evnen til at opsuge og holde på regnvand.

Over tid aflejres et lukket tørvemoselag over vandfladen. Tørvemoselaget vokser i tykkelse, og langsomt hæver mosen sig op over landskabet. På overflader af højmosen er et levende »flydelag« af tørvemosser, som kaldes for en hængesæk.

Det yderste lag af mosen ud mod omgivelserne (lagg) er ofte fugtigt og bevokset med træer.

I den oprindelige højmose får mosen kun tilført vand via nedbør, så den har sit eget vandspejl uafhængigt af grundvandspejlet. Et vandspejl, som svinger op og ned alt efter mængden af nedbør og omfanget af fordampning.

De naturtyper, som findes i højmosen, er alle næringsfattige, fordi de kun får tilført næringsstoffer via nedbøren.

Kilde: www.lifeeast.dk, hvor der kan læses meget mere om projektet.



Kristian Benjaminsen viser hvordan tørv og gytje fordeler sig i boreprøven. Til højre projektleder Line Magnussen. I midten arkæolog ved Museum Vestsjælland, Niels Hartmann, der var med for en sikkerhedsskyld, selv om han ikke satsede på de store fund i de små borehuller. Foto: Per Christensen